

Η λογοτεχνία της δικτατορίας

Θανάσης Βαλτινός

Ο Γύψος

Έβδομο Μάθημα
Lecturer: Petros Marazopoulos
petrosmarazopoulos@gmail.gr

‘Δεκαοχτώ Κείμενα’: Ο πρόλογος

Παρουσιάζοντας για πρώτη φορά, ύστερα από τρία χρόνια, πρωτότυπη λογοτεχνική εργασία σε τούτο τον τόμο, πιστεύουμε ότι συμβάλλουμε σε μια απόπειρα επανατοποθέτησης του προβλήματος του Έλληνα δημιουργού κάτω απ' τις σημερινές συνθήκες.

Η άρση της προληπτικής λογοκρισίας δεν αρκεί για τη χειραφέτηση της πνευματικής ζωής ενός τόπου, όταν μεγάλες ζωτικές περιοχές εξακολουθούν να περιβάλλονται από πλέγματα που καθιστούν ανέφικτη την εξαντλητική περιγραφή και αξιολόγησή τους.

Μολοντούτο, ύστερα από ώριμη στάθμιση, επιχειρούμε να επαναλάβουμε, με τον εκφραστικό μας τρόπο ο καθένας, την πίστη μας σε κάποιες θεμελιακές αξίες, με πρώτη ανάμεσά τους το δικαίωμα της ελεύθερης πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας, που δεν θα παύσουμε να διεκδικούμε και που συνδέεται αναπόσπαστα με το σεβασμό της γνώμης και της αξιοπρέπειας όλων ανεξαιρέτα των δημιουργών, αλλά και του κάθε ανθρώπου.

Την κοινή μας τούτη πίστη και διεκδίκηση, που μας ενώνει πέρα από διαφορές αντιλήψεων και τεχνοτροπιών, έρχεται να υπογραμμίσει η σημερινή ομαδική μας παρουσία.

Κρίναμε ταιριαστό να προτάξουμε τιμητικά στα δικά μας κείμενα ένα ποίημα του Σεφέρη, δημοσιευμένο σε ξένες χώρες αλλά ανέκδοτο στη γλώσσα του

Συζήτηση Βίντεο- Θανάσης Βαλτινός

<https://www.youtube.com/watch?v=YblwXsZRS6c>

Τίτλος: Τα “Δεκαοχτώ Κείμενα” που έσπασαν το «γύψο» της 21ης Απριλίου

Ο Θανάσης Βαλτινός ως συγγραφέας

- Γεννήθηκε το 1932
- Η σχέση της λογοτεχνίας του Βαλτινού με την **Ιστορία**
- Η θεματική του **Εμφυλίου Πολέμου** στο έργο του (οι μαχητές της αριστερής παράταξης)
- **Ρεαλιστικό μυθιστόρημα και αποτύπωση της ιστορίας**
- **Η συλλογική μοίρα** των ανθρώπων μπροστά στην Ιστορία
- Το έργο *Ορθοκωστά* (1994), οι βιαιότητες από αριστερές ομάδες την περίοδο του Εμφυλίου και η σφοδρή αντίδραση του αριστερού πολιτικά κόσμου

Ο Θανάσης Βαλτινός ως συγγραφέας

- Η **μετανάστευση των Ελλήνων ως θεματική**: εξωτερική μετανάστευση και ο χώρος της Αμερικής
- *Συναξάρι Ανδρέα Κορδοπάτη- Βιβλίο Πρώτο: Αμερική* (1964 πρώτη δημοσίευση στο περιοδικό Ταχυδρόμο)
- Η συμμετοχή στα 'Δεκαοκτώ κείμενα' (συμβολική/ αλληγορική γραφή)
- **Κοινωνικά προβλήματα των κατοίκων: η σχέση της ιστορίας με τη λογοτεχνία**
- Οι χαρακτήρες του Βαλτινού και η αναπαράσταση όψεων της κοινωνικής και της πολιτικής πραγματικότητας

Ο 'Γύψος'

- Ο 'Γύψος' αποτελεί πιθανότατα το γνωστότερο διήγημα της συλλογής 'Δεκαοκτώ Κείμενα'
- Η **συμβολική γραφή** του κειμένου
- Η ιστορική φράση του Γεώργιου Παπαδόπουλου: 'Ασθενήν έχουμε. Εις τον γύψον τον εβάλαμε'
- Η υπόθεση του έργου και η **παρωδία της δικτατορικής ρητορικής**
- Γραφή της **ασφυξίας και του αδιεξόδου**
- Ο ήρωας του κειμένου και η σχέση του με τον ελληνικό λαό
- Η απουσία της **ατομικότητας και η συλλογική μοίρα**

Ο 'Γύψος' της Χούντας

«Ευρισκόμεθα ενώπιον ενός ασθενούς, τον οποίον έχομεν επί της χειρουργικής κλίνης και τον οποίον, εάν ο χειρουργός δεν προσδέσει κατά την διάρκειαν της εγχειρήσεως, υπάρχει περίπτωση, αντί διά της εγχειρήσεως να του χαρίσει την αποκατάστασιν της υγείας, να τον οδηγήσει εις τον θάνατον. Ομιλείτε περί δημοκρατίας και ελευθερίας, αλλά οι περιορισμοί είναι το δέσιμο του ασθενούς επί της κλίνης για να υποστεί ακινδύνως την εγχείρησιν».

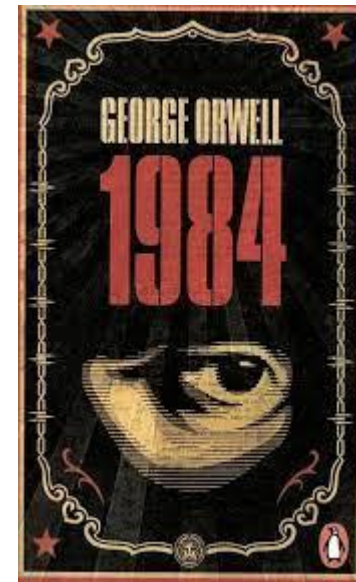

Ο 'Γύψος'

- Ψυχρή αφήγηση, απουσία συναισθημάτων, έμφαση στα γεγονότα
- Γρήγορος ρυθμός που εντείνει την αγωνία
- Ένας **κλειστοφοβικός** κόσμος στο διήγημα του Βαλτινού: η επίδραση του Κάφκα στο έργο του
- Η αντίθεση του κειμένου: *εφιαλτικά γεγονότα* Vs **ψύχραιμη αφήγηση**

Ο 'Γύψος'

- Η δυστοπία ως λογοτεχνικό είδος
- **Δυστοπικά** κείμενα και αφηγήσεις εναντίον απολυταρχικών καθεστώτων (Τζορτζ Όργουελ)
- Η αφήγηση που παραπέμπει σε **γκροτέσκο** (αποτυπώσεις του απαίσιου και του τρομακτικού, γελιογραφικές υπερβολές)
- Το **ενδιαφέρον αφηγηματικό πρόβλημα**: ο πρωταγωνιστής περιγράφει σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση τον θάνατό του

Πέτρος Μαραζόπουλος
petrosmarazopoulos@gmail.com
Οκτώβριος 2022

